

ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА

РЕЗИМЕ

ИЗВЕШТАЈА О РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА „Управљање пластичним отпадом”

12. јануар 2021. године

У Републици Србији је у периоду 2017-2019. године произведено 897 хиљада тона пластичног отпада, од чега 831 хиљаду тона комуналног пластичног отпада. Укупно 14 хиљада тона комуналног пластичног отпада је сакупљено одвојено (и рециклирано), док су велике количине завршиле на несанитарним депонијама. Не остварују се привредне користи које би донео циркуларни приступ, јер се пластика губи након што постане отпад, а истовремено наноси велике штете животној средини.

У циљу постизања веће стопе рециклаже пластичног отпада, потребно је унапредити систем одвојеног сакупљања комуналног отпада и примену начела продужене одговорности произвођача.

Налази и закључци

Успостављени законодавни и плански оквир не обезбеђује управљање пластичним отпадом у складу са принципима циркуларне економије. Прописи Републике Србије у области управљања отпадом највећим делом су усклађени са регулативом Европске уније, али нису створени механизми за њихову потпуну примену. Постојећи начин примене начела „продужене одговорности произвођача“ не гарантује одрживо коришћење ресурса и заштиту животне средине. Због пропуста у дефинисању надлежности субјеката система управљања амбалажним отпадом и непостављања минималних захтева у погледу количина третмана комуналног амбалажног отпада, постоји ризик да се амбалажним отпадом управља ради остварења економских интереса, а не ради очувања природних ресурса и заштите животне средине. Нису реализовани сви циљеви дефинисани стратешким и планским оквиром. 46% регионалних планова није усвојено / није одобрено, што је резултирало успостављањем 10 регионалних центара управљања отпадом уместо планираних 26.

Није успостављен систем управљања пластичним отпадом који би допринео ефикасној употреби ресурса и смањено негативан утицај отпада на животну средину. Циљеви и мере утврђени локалним плановима управљања отпадом за градове Београд и Нови Сад су делимично реализовани, што има за последицу да није у потпуности успостављен ефикасан систем управљања отпадом. У Републици Србији не постоји системски организовано одвојено сакупљање отпада због чега су умањене количине отпада доступног за рециклажу. 43% ЈЛС је успоставило одвојено сакупљање отпада, док је удео одвојено сакупљеног отпада у укупном комуналном отпаду 5%. Градови Београд и

Нови Сад нису успоставили неопходну инфраструктуру за увођење примарне сепарације на нивоу целог града, што има за последицу да свега 28% грађана редовно одваја рециклабилни отпад у одговарајуће контејнере. Надлежни органи нису у довољној мери препознали значај спровођења образовних и информативних активности у циљу мањег стварања пластичног отпада. Да би се унапредио систем сакупљања рециклабилног отпада, потребно је укључити неформалне сакупљаче у постојећи систем сакупљања отпадом. Није успостављена адекватна координација између субјеката система управљања отпадом, што има за последицу недовољно улагање у систем одвојеног сакупљања отпада. 9% од укупне накнаде за пластичну амбалажу коју плаћају произвођачи је уложено у систем одвојеног сакупљања отпада. Из тог разлога ЈЛС, као оснивачи јавних комуналних предузећа, путем субвенција учествују у развоју система примарне сепарације (рециклаже).

Надлежни органи нису довољно пратили резултате спроведених мера управљања пластичним отпадом, што може довести до доношења неоправданих стратешких одлука о избору начина управљања отпадом. Не постоје тачни и поуздани подаци о производњи и управљању комуналним отпадом. 35% ЈЛС не доставља податке о генерисаном комуналном отпаду, 68% ЈЛС које достављају податке не врше мерења, већ достављају податке на основу процене. 38% ЈЛС не доставља податке о морфолошком саставу отпада, а 2% ЈЛС је доставило податке о уделу свих врста комуналног отпада који у збиру износи више од 100%. Није била утврђена методологија за израчунавање стопе рециклаже комуналног отпада у периоду 2017 – 2019. године, што може утицати да подаци о стопи рециклаже нису поуздани. Надлежни органи нису вршили инспекцијски надзор над применом Закона о амбалажи и амбалажном отпаду. Због изостанка инспекцијског надзора нису створени услови да се превентивним деловањем и налагањем мера обезбеди законитост и безбедност пословања и поступања надзираних субјеката система управљања амбалажним отпадом.

Државна ревизорска институција, након спроведене ревизије „Управљање пластичним отпадом“, даје следеће препоруке:

Министарству заштите животне средине да:

- успостави ефикаснију примену начела продужене одговорности произвођача и надзор над радом оператера управљања амбалажним отпадом;
- предузме мере у циљу успостављања одвојеног сакупљања отпада и дефинише начин укључивања неформалних сакупљача у систем управљања отпадом;

Градовима Београду и Новом Саду да:

- донесу планове успостављања одвојеног сакупљања отпада на својој територији;
- спроводе образовне и информативне активности у циљу смањења пластичног отпада;
- предузимају мере заштите имовине;
- утврде начин укључивања неформалних сакупљача у систем управљања отпадом;
- успоставе ефикаснију сарадњу са оператерима управљања амбалажним отпадом;

Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине да врши инспекцијски надзор над применом Закона о амбалажи и амбалажном отпаду;

Агенцији за заштиту животне средине да врши контролу достављених података о произведеном комуналном отпаду.